

Біосферні резервати України

заклик до дій з метою стимулювання адаптації до зміни клімату на основі екосистемного підходу

Еберсвальде 2020, Заява

спільно розроблена учасниками міжнародного тренінгу
“Адаптація до змін клімату на основі екосистемного підходу”

З 9 по 13 грудня 2019 року 26 експертів та практиків з України та Німеччини, які працюють у сфері управління біосферними резерватами, займаються екологічними дослідженнями та екосистемною адаптацією (ecosystem-based adaptation, EbA), зустрілися у місті Еберсвальде, Німеччина, щоб провести тренінг у рамках двостороннього проекту Міжнародної Ініціативи Клімату (IKI), присвяченого адаптації до змін клімату^[1]. До складу авторів входять експерти та активні представники п'яти з восьми українських біосферних резерватів^[2] та інших урядових і неурядових організацій, а також наукових установ^[3]. Різноманітні формати проведення лекцій, семінарських занять та екскурсій ознайомили учасників з різними аспектами адаптації до змін клімату та стали простором для дискусій.

Основною метою цієї заяви є формування спільної основи для розробки Стратегії екосистемної адаптації (ЕА) в Україні та посилення ролі українських біосферних резерватів у контексті адаптації до змін клімату та захисту біорізноманіття. У першій частині даного документу наводяться приклади змін клімату в Україні, а також розглядаються політичні передумови та нормативно-правова база, у контексті змін клімату та адаптації. У другій частині розглядаються шляхи вирішення проблем, спричинених змінами клімату, з використанням концепції екосистемної адаптації у біосферних резерватах (БР) ЮНЕСКО.

Зміст

Ситуація – Частина I: Зміна клімату в Україні	2
Ситуація – Частина II: Політичні передумови та нормативно-правова база	3
Підхід до вирішення – Частина I: Адаптація до змін клімату на основі екосистем (ЕА)	4
Підхід до вирішення – Частина II: Біосферні резервати ЮНЕСКО в Україні, як модельні території та рушії екосистемної адаптації	8
Заключні заяви	12

1. Проект фінансується Федеральним міністерством охорони навколишнього середовища, природи та ядерної безпеки Німеччини. Тренінг з екосистемної адаптації (ЕА) був організований Центром еконіки та управління екосистемами при Університеті сталого розвитку Еберсвальде за підтримки Фонду Майкла Суккова.

2. Біосферні резервати (БР): «Карпатський», «Дунайський», «Деснянський» «Розточчя» та «Шацький».

3. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, НУО "Екологія-Право-Людина", Сумський національний аграрний університет, Національний лісотехнічний університет України, Львівський національний університет імені Івана Франка, Університет сталого розвитку Еберсвальде та Фонд Майкла Суккова.

Ситуація – Частина I: *Кліматичні зміни в Україні*

Ми констатуємо, що в Україні вже наявні певні прояви зміни клімату, які надалі більш негативно впливатимуть на екологічну, соціально-економічну та політичну системи, що суттєво змінить вигляд наших культурних ландшафтів. Добробут людей та громад опинився під загрозою.

Внаслідок глобальних процесів змін клімату, територія України вже зазнає регіональних змін кліматичних умов та природних зон, що спричинило збільшення природних небезпек та вторинних змін, таких як зміни у видовому складі флори та фауни. **Антропогенна діяльність у поєднанні зі змінами клімату знижує функціональність екосистем та впливає на місцевий потенціал терморегуляції та інші регульовальні функції.** Супутня прискорена втрата біорізноманіття неминуче призводить до каскадних змін у харчових ланцюгах і ставить під загрозу постачання сільськогосподарської продукції та надання інших екосистемних послуг для людей.

Ми виділили в Україні загалом, та у вище згаданих біосферних резерватах зокрема, такі серйозні та дуже серйозні загрози і ризики, зумовлені змінами клімату:

- **Тривалі та інтенсивні періоди посухи, у поєднанні з підвищенням температури повітря,** спричинять зміни у гідрологічному режимі, сприятимуть аридизації та підвищать ризик виникнення лісових, польових та плавневих пожеж і горіння торфовищ, що призведе до втрат у лісовій, сільськогосподарській та інших галузях економіки. Вплив на здоров'я людей спостерігатиметься у потенційній нестачі водних ресурсів, теплових стресах та можливих продовольчих кризах.
- **Зростаюча кількість буревіїв** становить пряму загрозу як для природних екосистем, так і для інфраструктури та загального добробуту людей. Наприклад, у результаті зниження вітрозахисної функції лісів та інших типів рослинності у зв'язку з надмірними та суцільними рубками, а також поганим станом лісових, часто монокультурних, насаджень, збільшуються масштаби завданої шкоди.
- **Рясні зливи** є причиною підтоплень, селевих потоків та зсувів.

Таким чином, **зміни клімату є життєво важливим викликом для виживання та добробуту всіх видів, вимагаючи від людей відповідальності за адекватні дії.** Це не лише етичне питання стосовно інших істот та майбутніх поколінь, але також і стратегічне питання забезпечення добробуту громадян країни. Охорона та відновлення біосфери України є передумовами сталого соціального та економічного розвитку. Зміни клімату можуть звести нанівець позитивні кроки у напрямку досягнення Цілей сталого розвитку, особливо у тому випадку, якщо при прийнятті рішень не братиметься до уваги цілісність екосистем.

Тривала політична та економічна криза, що також призвели до пріоритизації швидкого економічного прибутку перешкоджають прийняттю довготривалих стратегічних рішень зі сталого розвитку економіки та суспільства України. Таким чином, очевидною стає необхідність кардинальних змін у підходах до управління і ми хочемо прийняти цей виклик.

Ми об'єднуємо наші зусилля задля пошуку і розробки практичних рішень та стимулювання сталого розвитку України у час зміни клімату, політичної невизначеності та конфліктів. **Для таких трансформаційних змін наших поглядів і дій нам необхідний чесний та усвідомлений діалог.**

Ситуація – Частина II:

Політичні передумови та нормативно-правова база

З моменту початку міжнародних кліматичних переговорів Україна активно брала участь у цьому процесі. Більше того, протягом останніх десятиліть Україна ратифікувала всі основні договори стосовно змін клімату, такі як Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (UNFCCC, 1992 р.), Кіотський протокол (1997 р.) та Паризьку угоду (the Paris Agreement, 2016 р.).

Однак процес імплементації міжнародних положень на національному рівні проходить досить повільно. Державна політика переважно орієнтована на енергоефективність та збільшення використання енергоносіїв із низьким рівнем викидів вуглекислого газу (CO₂), що власне є лише одним з багатьох стратегічних підходів з протидії та адаптації до зміни клімату.

Посилання на зміни клімату відсутні у більшості важливих галузевих нормативно-правових актах України, зокрема у законі “Про охорону навколишнього природного середовища”.

Затвердження урядом України Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату у грудні 2017 року, стало ключовим моментом для початку змін вищезгаданих тенденцій. Ухвалення Стратегії адаптації до зміни клімату України на 2021-2030 рр. є однією із цілей даного документа. Дана стратегія повинна була бути завершеною ще до 2020 року, однак, через реформи в Міністерстві енергетики та охорони навколишнього природного середовища України, робота над Стратегією адаптації до зміни клімату була тимчасово призупинена. У березні 2020 року робота над Стратегією була поступово відновлена початком планування нового робочого формату та формуванням робочої групи.

На сьогодні, Стратегія екологічної політики України до 2030 р. визнає необхідність адаптації до зміни клімату на основі певних типів екосистем, а Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. ставить за мету адаптацію до змін клімату місцевого населення. **Екосистемний підхід у процесі адаптації був внесений робочою групою Німецько-українського діалогу з аграрної політики (Agricultural Policy Dialogue, APD) до проекту Стратегії адаптації до зміни клімату в сільському, лісовому та рибному господарстві.** Цей документ зараз на розгляді у Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Беручи до уваги ці позитивні тенденції щодо адаптації до зміни клімату в українському законодавстві, ми рекомендуємо Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України якнайшвидше розпочати ефективну роботу над Стратегією адаптації до зміни клімату. Визнаючи важливість цього документа, ми підкреслюємо **необхідність включення понять та принципів екосистемної адаптації до зміни клімату в Стратегію**, наголошуючи їх провідну роль для інших галузевих нормативно-правових актів. Усвідомлюючи першопрохідний характер даної концепції, ми заохочуємо Кабінет Міністрів України якнайшвидше прийняти Стратегію адаптації до зміни клімату в сільському, лісовому та рибному господарстві.

Підхід до вирішення – Частина I: *Адаптація до змін клімату на основі екосистем (ЕА)*

Адаптація до змін клімату – це подолання неминучих наслідків змін клімату. Особлива важливість даного процесу в Україні має місце для водних, заболочених, лісових, степових, гірських, урбанізованих та морських екосистем, а також агроекосистем. Створені людьми соціальні системи є вбудованими у екосистеми, як складові елементи екосистем, і добробут людей, також зазнають впливу і є дуже вразливими. Усі сектори, пов'язані з використанням природних ресурсів, такі як управління водними ресурсами, лісове господарство, сільське господарство, аквакультура, енергопостачання, видобувна промисловість, виробництво та туризм, зазнають впливу зміни клімату. Приймаючи адекватні рішення сьогодні, майбутні збитки можуть бути зменшені. Добре спрогнозовані та сплановані заходи можуть зберегти життя та гроші пізніше, водночас гарантуючи стійкий добробут.

Адаптація до змін клімату на основі екосистем пропонує актуальний та перспективний підхід, з метою збереження функціональності екосистем, зменшення негативних антропогенних впливів та відновлення екологічних структур і процесів, задля підвищення загальної продуктивності та здоров'я системи. Цим самим, заходи ЕА допомагають захистити екосистемні послуги у період антропогенних змін клімату, передусім регулювальні послуги, включно з ЧЧ. Екосистемні послуги також включають забезпечувальна та культурні блага, що необхідні для здорового існування людини. Ці зусилля часто мають високу синергію із зусиллями з екосистемного запобігання зміні клімату (напр., депонування вуглецю) у сферах лісового та сільського господарства, управління водно-болотними угіддями та інших видів землекористування.

Фундаментальною передумовою для забезпечення ефективності заходів з ЕА є **міцна підтримка держави разом з готовністю зацікавлених сторін та осіб, які приймають рішення на місцевому та національному рівнях, переосмислити та змінити пріоритети щодо використання екосистемних послуг.** Більше того, важливо наочно та з використанням партисипативного підходу демонструвати місцевому населенню вдалі приклади впровадження заходів з ЕА, та переваги такого впровадження перед звичними практиками використання екосистемних послуг.

Щоб посприяти прискоренню даного процесу **настійно рекомендується впровадження та імплементація концепції екосистемних послуг в Україні.** Дана концепція забезпечить спільну концептуальну основу процесу регулювання екосистемних послуг для персоналу БР, дослідників та політиків, а також спростить процес адаптації законодавства і тим самим сприятиме імплементації підходу ЕА. **Новий тип управління,** який базуватиметься на системному і довгостроковому розумінні, та адаптивному плануванні, зможе забезпечити адаптацію економіки та суспільства до зміни клімату..

Це означатиме, що **функціональні природні екосистеми будуть збережені для загального блага всіх громад,** що значною мірою залежить від спроможності екосистем забезпечувати потребу у різноманітних послугах, і що **більші мережі екосистем будуть успішно відведені під охорону.** Різні види господарської діяльності та землекористування **необхідно адаптувати до проблем, спричинених змінами клімату** задля зменшення їх негативних впливів на функціонування екосистем. У випадку деградованих або сильно змінених екосистем, необхідними є ревіталізація та їх відновлення.

Задля цього наші спільні зусилля задля кліматично стійкої України повинні зосередитись на **відновленні та підтриманні природного водного балансу** (наприклад, відновлення водно-болотних угідь), **забезпечуючи утримання води в ландшафті** (наприклад, демонтаж дренажних систем, збільшення зеленої інфраструктури), шляхом **збільшення обсягу наземної і підземної біомаси** (наприклад, збільшення територій природних та наближених до природних лісів), **відмови від шкідливих практик землекористування**, зокрема суцільних рубок головного користування, створення хвойних монокультур, розорювання колишніх сіножатей та пасовищ, що є занедбанними (без використання), відсутність належної сівозміни, включення в сівозміну сидеральних культур, використання пестицидів, нестача полезахисних смуг, використання природних ресурсів забороненими засобами та в заборонені терміни.

Як вже було згадано вище, вирішальною у цьому процесі є обізнаність, яка передбачає розуміння складних взаємодій з соціальними системами. Підвищити рівень обізнаності можна шляхом **цілісного, екосистемного та орієнтованого на людей підходу в освіті, на семінарах та розвиток потенціалу** широкого спектру соціальних груп. Пілотні проекти та **активна міжнародна співпраця, як і обмін досвідом у сфері ЕА**, посприяють пришвидшенню і результативності пошуку конкретних рішень саме для України.

Окрім цього, вибіркового моніторингу та розуміння ключових індикаторів змін клімату та відповідних наслідків для України є основою проведення обґрунтованого аналізу ризиків, що забезпечить прийняття найбільш ефективних рішень. На даний момент, ця складова майже повністю відсутня. Таким чином, процес впровадження ЕА ускладнюється:

1. відсутністю достовірних даних, які б вказали, які саме заходи з адаптації варто здійснювати;
2. відсутністю методик та правил впровадження таких заходів;
3. відсутність механізмів компенсації втрат, які виникають під час переходу від традиційного господарювання, до екологічно орієнтованого.

Ми пропонуємо Парламенту та Міністерствам України **включати поняття та принципи екосистемної адаптації, принаймні, у наступні політичні документи у сфері змін клімату, екологічної політики та природокористування:**

1. у нещодавно розробленому проєкті Стратегії адаптації до зміни клімату до 2030 року;
2. внесення змін до чинної Стратегії екологічної політики України до 2030 року;
3. прийняття Стратегії адаптації до зміни клімату в сільському, лісовому та рибному господарствах;
4. у Стратегіях регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
5. прийняття або внесення змін до Стратегій розвитку лісового і сільського господарства, енергетики та використання водних ресурсів;
6. внесення змін до діючих Державних будівельних норм з питань містобудування, просторового планування та стійкого дорожнього будівництва.
7. розглянути питання створення в межах БР спеціальних економічних зон (зони "екологічно стійкої економіки") з необхідним податковим, інвестиційним та іншим законодавством. Саме в ці зони необхідно першочергово спрямувати державне та фінансування різних екологічних фондів, місцевих бюджетів на розвиток впровадження для покращення органічного землеробства, наближеного до природи лісівництва, стійкого туристичного розвитку, тощо.

Охорону довкілля та підвищення функціональної продуктивності екосистем вже не можна розглядати як окремий пункт, обраний із переліку політичних варіантів, але **як невід'ємну складову**

порядку денного економічного та сталого розвитку. Для забезпечення ефективності необхідні як обов'язкові, так і об'єктивні плани дій та положення.

Підхід до вирішення – Частина II: *Біосферні резервати ЮНЕСКО в Україні, як модельні території та рушії екосистемної адаптації*

Перетворити біосферні резервати, які існують у всіх основних екологічних регіонах України на справжні **навчальні та модельні території для сталого розвитку – важливе завдання на рівні держави**. Ці території мають **статус ЮНЕСКО**, що наголошує на їх особливій ролі для тестування міждисциплінарних підходів з метою розуміння та управління змінами в соціальних та екологічних системах, включно із запобіганням конфліктів та управління біорізноманіттям. Вони повинні дотримуватись узгоджених на міжнародному рівні вимог, щодо забезпечення екологічної функціональності та захисту культурної спадщини і місцевих традицій. Проте слугуючи домівкою для надзвичайно цінних екосистем, вони не мають офіційно визначеного природоохоронного чи іншого спеціального статусу в Україні. Така ситуація перешкоджає та що ускладнює узгоджений менеджмент екосистем та їхніх послуг у межах усієї території БР відповідно до взятих міжнародних зобов'язань.

БР мають **потенціал започаткувати та прискорити трансформаційні зміни у сфері кліматичної адаптації та сприяти сталому природокористуванню**, оскільки вони визначають регульоване природокористування у межах функціональних зон. За належної підтримки відповідних урядових та проектних фондів, вони володіють висококваліфікованим персоналом, популяризують підходи сталого природокористування, підвищують екологічну обізнаність, залучаючи молодь та місцевих жителів до різноманітних заходів та програм екологічної освіти. Вони є домом для різноманітних ландшафтів та багатьох екосистемних послуг, підвищуючи помітність та привабливість регіону. Таким чином, вони сприяють залученню нових інвестицій у сектор сталого землекористування та іншого суміжного бізнесу, і цим сприятимуть покращенню демографічної ситуації у регіонах.

Біосферні резервати є особливо актуальними для вивчення та демонстрації заходів ЕА, завдяки їх здатності випробувати, провести моніторинг та зібрати наукову інформацію щодо ефективності даних заходів, у всіх ключових екосистемах країни протягом тривалого періоду часу. У них вже є необхідний людський потенціал (персонал, активне громадянське суспільство, громадські організації тощо). для впровадження і підтримки заходів з адаптації до змін клімату, виходячи з екологічно доцільних принципів. Шляхом співпраці, проведення досліджень та збільшення їх потенціалу, вони можуть допомагати місцевим керівникам та представникам органів місцевого самоврядування у розробці та впровадженні заходів із запобігання наслідкам змін клімату та адаптації до них.

Будучи членами глобальної мережі, разом із іншими сторонами-партнерами, біосферні резервати ЮНЕСКО можуть ефективно співпрацювати, обмінюватися інформацією та використовувати найкращі практики партнерів. Таким чином, вони можуть брати участь у вирішенні глобальних екологічних проблем на місцях, захищаючи свою біосферу та обмінюючись здобутим досвідом. Природоохоронне транскордонне співробітництво може сприяти мирному процесу та вирішенню транскордонних конфліктів, що завдає людських, екологічних та фінансових втрат.

Отриманий досвід у сфері ЕА можна також перенести на інші об'єкти, і таким чином прискорити навчальний процес. Співпраця у ході досліджень та моніторингу, сприятиме впровадженню нових методів та підходів, а також супроводжуватиме цей процес. Міжнародна мережа надає можливість реалізувати також інші транснаціональні проекти у сфері ЕА, за співпраці поточних та потенційних транскордонних біосферних резерватів в Україні та сусідніх країнах. Завдяки доступу до

міжнародних і національних рішень, об'єднані зусилля особливо важливі для винесення пропозицій щодо глобальної екологічної політики.

Позитивні практики, вже протестовані в інших біосферних резерватах ЮНЕСКО, які можуть бути імплементовані в Україні:

- **Наближене до природи лісівництво**, що передбачає збільшення площ наближених до природних змішаних та листяних лісів шляхом перетворення хвойних монокультур, заміну суцільних рубок головного користування на поступові та вибірккові, збереження живої та мертвої біомаси у лісах. Це допоможе зберегти екологічні функції лісових територій та сформувати різновікові деревостани, які найбільш пристосовані до змін клімату. Розвиваються нове бачення та нові підходи ведення лісового господарства, основною метою яких є підвищення функціональної здатності екосистем та регуляції клімату, інтегруючи соціально-економічні ефекти та можливості.
- **Збереження та відновлення торфовищ і заболочених ділянок** з метою стабілізації кругообігу води, зволоження ландшафту, згладжувати посухи та спекотні періоди, шляхом випаровування, підтримуючи тим самим мікрокліматичну саморегуляцію. Окрім збільшення розміру відведених під захист територій заболочених земель, також ведеться обговорення з науковими колами та економічним сектором, щодо альтернативних можливостей використання торфовищ.
- Практики ведення **органічного сільського господарства**, які підвищують загальну стійкість екосистем, і зокрема стійкість до посух, штормів та повеней, відходячи від звичних та виснажливих сільськогосподарських практик, які передбачають інтенсивне використання хімічних речовин, є структурно бідними і призводять до деградації ґрунтів.
- **Збереження та відновлення природних степів** на деградованих сільськогосподарських землях і деяких об'єктах військової інфраструктури, що не використовуються (наприклад, колишні військові полігони).
- **Відновлення та ренатуралізація русел та берегів** спрямлених (каналізованих) малих річок.
- **Створення і розвиток екологічних мереж** на міжнародному, національному і регіональному рівнях.
- Нові шляхи **співпраці і залучення місцевого населення** у межах біосферних резерватів, наприклад, шляхом проведення спільних заходів, конкурсів ідей та консультаційних годин. Екологічні освітні кампанії та громадські наукові проекти, присвячені екосистемній адаптації, можуть активно інформувати та залучати місцевих жителів та зацікавлених сторін, тим самим стимулюючи індивідуальні та загальні адаптаційні механізми і заходи.

Щоб повністю забезпечити функціонування модельних об'єктів дослідження і напрацювання практичних заходів ЕА, визнані ЮНЕСКО біосферні резервати на території України вимагають змін у державній та регіональній політиці, а також у Законодавстві України. Необхідно посилити позицію біосферних резерватів, як державних установ, шляхом надання їм особливих компетенцій, які б чітко відрізняли їх від інших заповідних територій. Для успішної роботи БР необхідним є достатній рівень політичної підтримки, підтримка зацікавлених сторін, а також юридичні передумови. Належне державне та/ або регіональне фінансування забезпечить продовження діяльності незалежно від повільних процесів отримання грантів, та забезпечить стабільність планування. Зацікавлені сторони на місцях потребують підтримки і заохочення впровадження, дослідження та моніторингу екосистемних заходів, підвищення почуття приналежності та акцентування уваги на місцевих вигодах.

Для цього потрібен високий рівень співпраці та постійний діалог між адміністрацією, партнерами, зацікавленими сторонами і особливо місцевими громадами. Презентація успішних проектів ЕА приверне додаткову увагу і може посприяти залученню нових інвестиції. Для виконання цієї ролі необхідно забезпечити функціонування українських біосферних заповідників як біосферних резерватів ЮНЕСКО, а не як класичних заповідних територій України.

Для посилення інституційної підтримки ЕА, ми пропонуємо Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України:

1. створити **координаційний центр або окремий відділ** у відповідному департаменті, метою якого було б сприяння впровадженню і вдосконаленню ЕА у біосферних резерватах, природоохоронних територіях та цінних екосистемах;
2. **розробити та подати на розгляд законопроект про біосферні резервати**, який стосуватиметься питань управління біосферних резерватів, а також механізмів фінансування заходів з ЕА. Закон має чітко дати визначення біосферного резервату, його завдань і функцій, охоплювати питання розроблення їхніх планів розвитку (менеджмент-планів), передбачити коригування планів розвитку місцевих громад з планами розвитку БР;
3. **перенаправити фінансування**, виділене в рамках планів регіонального та місцевого стійкого розвитку, що ґрунтуються на принципах ЕА в першу чергу до біосферних резерватів. Це підвищить імідж і важливість БР для громад, серед місцевого населення і населення країни в цілому;
4. **Збільшити площі ПЗФ за рахунок самозаліснених сільськогосподарських земель**, особливо деградованих земель. Такий підхід дозволить без потреби залучення значних фінансових ресурсів забезпечити довгострокову консервацію орних земель. Як правило, через довготривале ведення сільського господарства це деградовані землі. Самозаліснені земельні ділянки, які переведені в лісову площу, отримують можливість відновити родючість ґрунту, на них відновлюється біорізноманіття та вони стають максимально захищеними від негативних наслідків зміни клімату
5. Підвищення **рівня обізнаності та впровадження у діяльність принципів і заходів екосистемної адаптації** серед працівників адміністрацій установ ПЗФ, відповідальних за певний БР, та внесення відповідних змін у проекти організації їх територій.

Ми закликаємо прийняти ці стратегії та поправки, наголошуємо на **необхідності заохочення** Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України **запровадження заходів з ЕА на існуючих природоохоронних територіях України**. Представники біосферних резерватів можуть розробляти вказівки та практичні настанови для ефективною реалізації заходів ЕА, збільшуючи важливість опрацювання планових документів

Заключні заяви

Екосистемна адаптація є в даний час необхідною передумовою покращення екологічної ситуації, у контексті збільшення негативних впливів зміни клімату, та забезпечення життєдіяльності і виконання відповідних міжнародних зобов'язань. Саме тому, її потрібно чітко сформулювати і включити в адміністративне планування, державну та регіональну політику і Законодавство України.

Біосферні резервати виступають у ролі „живих лабораторій”, пропонуючи можливість тестування проектів ЕА, які можуть бути відтвореними в інших місцях. Це сприятиме розвитку партнерства, співпраці, міжнародному фінансуванню, зміцнить поняття екосистем і наголосить на їх цінності та необхідності їх збереження і правового статусу.

Беручи до уваги Стратегію адаптації до зміни клімату та Стратегію державної екологічної політики до 2030 року, екосистемна адаптація, за співпраці з біосферними резерватами (заповідниками), має потенціал для:

- Забезпечення систематичних досліджень наявних екосистемних послуг та функцій, і таким чином розвитку і підтримці стратегій та заходів ЕА, для забезпечення сталого розвитку України.
- Оцінювання, захисту та збільшення біорізноманіття України до 2030 року, що гарантуватиме екосистемні послуги для теперішніх і майбутніх поколінь.
- Сповільнення і зменшення катастрофічного скорочення заболочених територій, степових екосистем та природних лісів, які в основному спричинені вирубкою лісів та подальшим перетворенням земель на сільськогосподарські, промислові та житлові, поряд із осушенням або надмірним зрошенням.
- Інформування і забезпечення найбільш ефективного використання фінансових інструментів на місцевому рівні, що забезпечить стабільне фінансування природоохоронних заходів та систем екологічного управління. Підтримка екологічного бізнесу, зокрема, виробництво високоякісних товарів, стане додатковим джерелом податків і, таким чином, забезпечить як державні, так і приватні інвестиції для захисту екосистем та забезпечення життєдіяльності і добробуту людей.
- Забезпечення міжгалузевого партнерства та участі відповідних зацікавлених сторін (органи державної влади, органи самоврядування, управління, приватний сектор, наукові установи та громадськість) для планування і реалізації екологічної політики

Біосферні резервати ЮНЕСКО володіють великим потенціалом для забезпечення значного прогресу у процесі запобігання та мінімізації негативних впливів зміни клімату та екологічних криз, а також успіху екосистемної адаптації. До 2030 року вони можуть підтримати українську націю у цьому складному завданні покращити екологічний стан та посилити сталий розвиток, шляхом досягнення балансу між соціально-економічними потребами та екологічними цілями. Це можливо лише за наявності ефективних партнерських відносин між державою, керівництвом та громадянським суспільством. **З цією метою, автори-учасники терміново просять політичної, правової та фінансової підтримки для біосферних резерватів та екосистемної адаптації.**

Підписали:

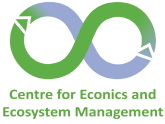
1.	Гребельна Валентина	Біосферний резерват “Розточчя”, ГО “Природа Розточчя”, Україна
2.	Хомин Ігор	
3.	Скобало Оксана	
4.	Стрямець Галина (Ph.D.)	
5.	Гарбар Богдан	Шацький біосферний резерват, Національний природний парк, Україна
6.	Гаврось Оксана	
7.	Турич Віталій	
8.	Забожчук Сергій	
9.	Грибачов Михайло	Деснянський біосферний резерват, Деснянсько-Старогутський національний природний парк,, ГО “Деснянські зорі”, Україна
10.	Кубраков Сергій	
11.	Степаненко Галина	
12.	Жежкун Анатолій (Ph.D.)	
13.	Губко Вікторія	Карпатський біосферний резерват, Україна
14.	Покинйчереда Василь (Ph.D.)	
15.	Рибак Микола	
16.	Харіна Любов	Дунайський біосферний резерват, Україна / Одеська обласна рада, відділ з питань природокористування
17.	Петрович Олеся (Ph.D.)	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
18.	Норенко Катерина	ГО “Екологія. Право. Людина.”; перекладач
19.	Ільченко Володимир (Ph.D.)	Сумський національний аграрний університет; перекладач
20.	Гордасевич Соломія	перекладач; степендіатка DBU
21.	Романн Інна	Фонд Міхаеля Зуккова, Грайфсвальд, Німеччина
22.	Смалійчук Анатолій (Ph.D.)	Фонд Міхаеля Зуккова / Львівський національний університет ім. Івана Франка
23.	Юлдашева Ділфуза	Фонд Міхаеля Зуккова
24.	Діхте Ангела	Центр еконіки та екосистемного менеджменту Університет сталого розвитку м. Еберсвальде, Німеччина
25.	Ібіш П’єр Л. (Prof Dr.)	
26.	Мак Кевін	

Заяву підготовлена в рамках проекту:
Екосистемна адаптація до зміни клімату та регіональний розвиток шляхом розширення можливостей біосферних резерватів України

Implemented by:

**Succow
Stiftung**

Centre for Ecnics and
Ecosystem Management

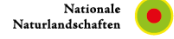

**Eberswalde University
for Sustainable
Development**

Under the auspices of:

biosphere.center

a partnership between

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

**INTERNATIONAL
CLIMATE INITIATIVE (IKI)**

based on a decision of the German Bundestag

Political Partners in Ukraine:

**Деснянський
біосферний резерват**

**"РОЗТОЧЧЯ"
біосферний резерват
Biosphere reserve "Roztochya"**

**Міністерство
захисту довкілля
та природних ресурсів
України**

**ШАЛЧЫНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПРИРОДНИЙ ПАРК**

WEST POLESIE